

JAN 14 1920

PROSVETA

GLASILO SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Uredniški in upravljaški prostor: 2657 S. Lawndale av.

Office of publication: 2657 S. Lawndale av. Telephone: Lawndale 4635.

LETO—YEAR XIII.

Cena lista je \$4.00.

Entered as second-class matter January 23, 1916, at the post-office at Chicago, Illinois, under the Act of Congress of March 3, 1879.

Chicago, Ill., torek, 13. januarja (Jan. 13) 1920.

Subscription \$4.00 Yearly.

ŠTEV.—NUMBER 10.

Published and distributed under permit (No. 148) authorized by the Act of October 6, 1917, on file at the Post Office of Chicago, Illinois. By order of the President, A. S. Burleson, Postmaster General.

Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in section 1103, Act of Oct. 3, 1917, authorized on June 14, 1918.

OPRESIVNI ZAKON DOLOČA SMRTNO KAZEN.

Predloga v poslanski zbornici jemlje vse pravice, za jamčeno v ustavi.

NAPERJENA JE PROTI TAKO ZVANIM RADIKALCEM.

Washington, D. C. — Vsa znamenja kažejo, da kongres v najbližjem času sprejme oster zakon proti vstaji. Senatna zbornica je v soboto sprejela Sterlingovo predlogo s nekaterimi dodatki, ki jo je v poslanski zbornici prijel na ponedeljek na dnevi predloga, ki je še bolj drastičen od one v senatu in katere namerna iztrebiti tudi "salonske boljčevke".

Predloga v nižji zbornici določa med drugim smrtno kazen v slučaju izgube življenja valed progande proti vladi, ako se tako reče porota. Dalje določa, da se "vstajniški tiak" ne sme pošiljati o pošti ne po ekspresu, na nobenem javnem shodu se ne sme razpisati rdeča zastava, prizadetim sebam se sme odvzeti volilna pravica in radikalni obtoženci nimajo pravice odreči se pričanju iz zloga, da bi pričanje njim škodilo.

(Ustava daje vsakomur pravico, da se pred sodiščem izogne pričanju, ako bi imel obtožence v sodišču in noben sodnik ne more prisiliti obtožence, da pričal sam proti sebi. "Kdaj je bil ta člen ustave prekrščen?")

Omenjena predloga dalje predpisuje "svetovati ali priporočiti" v senatu, tiskom, znamenjih, ali karikaturah, da se proti ali za vlado izjavljajo. Poleg smrtne kazni je določena tudi globa \$30,000 ali dvajset let zapora ali oboje. Nedržavani se po prestani kazni deportirajo in ne smejo se nikdar več vrniti v Združene države; državniki pa, ki prestanejo kazen, ne smejo nikdar več biti voljeni v kak javni urad ali zastop. (Nidat!...)

V DEŽAVNEGA PRAVDNIKA V NOVIH POKLICU.

Chicago, Ill. — Sin okrajnega državnega pravdnika Hoyna o-ravljajo delo pravih gonjaka v vinskih stajah, ker so gonjaci stavkali.

Delave v klavnih pravijo, da vsakdo stavkajo, ki ob času stavke prevzame delo strajkajo-h delavcev, pa če je sin državnega pravdnika ali pa generala. Teki hudomušni delavec je prijavil, da se mu zdi, da sin državnega pravdnika ni sposoben biti za gonjaka delo, ker se je kel čit tega dela ob času stavke, ko oberejo vsakega pridaniča za slo, čeprav ga ne zna izvrševati.

MANJ SREBRA V DENARJU.

Ottawa, Ont. — Kanadska vlada je izdala odredbo, da bo odlej srebrnemu denarju primen- anega manj srebra. Po novi odredbi bo novi srebrni denar sestel iz 800 delov srebra in 200 delov manj vredne kovinske pri- me. Stari denar sestane iz 925 delov finega srebra in 75 delov vredne kovinske primeti.

KOLIKO JE PRAVEGA ZANI-MANJA ZA UMETNOST.

San Francisco, Cal. — Kipar Douglas Tilden je obesil kiparstvo na klin, ker je pronašel, da je premalo zanimanja za umetnost. Delave ne morejo naročiti kiparskih del, ker nimajo potreb- nega denarja, med bogatimi sloji pa ni zanimanja za umetnost. Od- slej bo delal kot strojnik.

VREME.

Chicago in okolica: V sredo ne- stalno in bolj mrzlo. Severnoza- padni vetrovi. Najnižja tempera- tura v zadnjih 24 urah 28. Soln- ni izhod ob 7:17, zahod ob 4:40.

ČEHOŠLOVAŠKA VLADA JE ZAPLENILA TRI MILJONE DOLARJEV IZ AMERIKE.

Pariz, 12. jan. — Slovaški list "Slovenski Denik" poroča, da je čehoslovaška vlada sekvstrirala tri milijone dolarjev, ki so jih pošlali Slovaki iz Amerike za poli- tični boj proti Čehom. Poročeval- ec pristavlja, da bo čehoslovaška vlada najbrž zaplenila vse denar.

DEMOKRATJE SE POSVE- TUJEJO O KOMPROMISU.

OSVOJITEV MIROVNE PO- GODBE JE AHILOVA PETA.

Zborovanje je baje končalo s u- spehom.

Washington, D. C. — Dvajset demokratičnih senatorjev je ob- državalo improvizirano zborova- nje na stanovanju Roberta L. O- wena, senatorja iz Oklahome. Na tem zborovanju so razpravljali o metodah za kompromis o pridri- kih, da tako dobe potrebnih štiri in štirideset glasov za osvoji- tev mirovne pogodbe.

Med navzočimi senatorji so bili senatorji Underwood iz Alabame, McKellar iz Tennesseeja, Kend- rick iz Wyominga, Smith iz Geor- gije, Pomerene iz Ohija, Dial iz Južne Karoline, Harrison iz Mis- sissippija in Stanley iz Kentuck- ya, torej senatorji, ki imajo vpliv v demokratični stranki.

Po zborovanju je senator Owen izjavil, da je bilo zborovanje u- spešno in da je po njegovem mne- nju mogoče z republikanci v teku tedna doseči sporazum, tako da bo mogoče dobiti dvajset glasov- cevino za mirovno pogodbo.

Pri kompromisu gre za predgo- vor v Lodgeovi resoluciji in mo- difikaciji X. člena v pogodbi, po kateri naj bi kongres odločil, če so Združene države moralno ob- vezane poslati čete v tujemstvo prek oceana.

Nekateri demokratje so rekli, da je mogoče sedaj predsednik pri boljši volji, da sprejme kom- promis glede mirovne pogodbe. Detajli z zborovanja pa niso zna- ni.

RAKETO ODPOŠLJEJO NA LUNO?

Washington, D. C. — Na Smith- sonianskem inštitutu izjavljajo, da izstrele raketo, ki bo prelete- la 200-miljsko ozračje, obdajajo- če zemljo. Raketo je iznael pro- fesor Robert H. Goddard na Clar- kovem učilišču.

Najvišje višave, ki so jih do- zdaj dosegli znanstveniki z zra- koplomom, v katerem so bili in- strumenti, se nahajajo devetnajst milj od zemeljske površine.

Profesor Goddard trdi, da bo njegova raketa, ki tehta 1,274 funtov, pripomogla do velikih razkritij. Izjava Smithsonianske- ga inštituta nadaljuje, da profes- or Goddard zdaj spopolnjuje mehanizem in samonabijanja ra- kete. V splošnem pa pričakujejo, da se kmalu izvrše poskusi z ra- keto.

KAMPANJA PROTI 'RDEČIM' POTOM PREMIČNIH SLIK.

New York, N. Y. — Franklin K. Lane, tajnik departmenta za notranje stvari, je izjavil zadnje nedeljo na takojšnjem zborova- nju producentov filmov, da bo vlada prišla s kampanjo proti radikalizmu in za odpravo indu- strijalnega nepokoja potom pre- mičnih slik, ki se bodo kazale v kinematografskih gledališčih. Lane je pozival filmske magnate, da naj gredo v tem oziru vlad- na roko.

LETALCA PONESREČILA.

Douglas, Ariz. — Tukaj sta po- nesrečila letalca Bruce Sistrutera in J. Evans, ko sta se z letalom spustila na tla. Prvi je obšel mrtev na tleh, drugi je pa zado- bil težke telesne poškodbe.

JAPONCI NE BODO NAPADLI IRKUTSKA.

Čehoslovaki in Japonci so izpra- nili Irkutak in prepustili mesto revolucionarjem.

AMERIČANI ZAPUSTE SIBIRI- JO KMALU.

London, 12. jan. — Iz Harbina (Mandžurija) poročajo "Daily Mailu," da so socialistni revolutio- narji popolnoma razpršili Koba- kove čete v okolici Irkutsk. Ja- ponski civilisti so izpraznili me- sto. Poveljniki Čehoslovakov in Japoncev so se dogovorili, da ne bodo intervenirali napram novi vladi v Irkutsku. Obenem se po- roča uradno, da so ameriške čete v Sibiriji dobile povelje, da iz- praznijo deželo do 1. marca.

London, 12. jan. — Iz Krakova čez Kopenhagen poročajo, da bo Poljska zavrnila mirovno ponu- bo sovjetske Rusije in se pripra- vila za pričakovano splošno ofen- zivno boljčevstvo.

Brzobjavka z Dunaja javlja, da je Lenin s posebnim manifestom pozval Ukrajino, da naj se v Kije- vu takoj ustanovi sovjetska vla- da, bodisi neodvisne ukrajinske republike ali v federaciji z Rusijo.

SLOVO NEMČJE OD IZGUBLJENIH DEŽEL.

Nemci, katere je mirovna pogo- ba odzvala od Berlina, "na bodo nikdar pozabljeni."

WILSON JE SKLICAL PRVO SEVO LIGE NARODOV.

Berlin, 12. jan. — Nemška vla- da je včeraj izdala proklamacijo, v kateri se poslavlja od prebiva- lcev na ozemljih, ki so na tem- elju mirovne pogodbe zdaj lo- čena od Nemčije. Proklamacija se glasi, da se je morala nemška vlada, ki je brez obrambnih sred- stev, ukloniti samostojni volji na- sprotnikov, ki so v imenu miru odtrgali od Nemčije teritorij na zapadu, vzhodu in severu brez pricipa samoodločevanja in pod- vrgli na stisnolose Nemcev tujemu gospodarstvu. Nemčija žaluje za iz- gubo svojih sinov in hčera ob uri ločitve in bo žalovala večno. Nem- ško ljudstvo ne bo nikdar pozabi- lo svojih bratov in sester in u- pa, da tudi ločeni rojaki ne po- zabijo svoje domovine in da o- hranijo svoj jezik in neniški zna- čaj. Kljub vsem mejam ostane nemška narodnost enotna.

Washington, 12. jan. — Pred- sednik Wilson je danes podpisal in izdal poziv na prvo sejo izv- ševalnega sveta lige narodov, ki se vrši prihodnji petek. Ker Združene države še niso ratifici- rale mirovno pogodbo, ne veljajo zanje mirovni pogoji in iz tega razloga Wilsonov poziv ni ofiel- jelen.

DE VALERA POZIVA IRCE, DA GLASUJEJO ZA REPUBLIKO.

Washington, D. C. — De Va- lera, predsednik irske republike, je poslal brzobjavko Arthur Grif- fithu, podpredsedniku in svojemu namestniku v Dublinu, v kateri poziva irski narod, da naj pri- hodnji četrtrek pri občinskih vo- litvah soglasno odda glasove za sinfajnovce. Brzobjavka se glasi: "Lloyd George ne more najti svo- jih mej v Ulsterju. Volitve mora- jo pokazati, da njegovih mej sploh ni. Vsi Irci na volišče! Zma- ga — usoda Irske — zvisi od vas Svet vas opazuje!"

OSEPNICE V KANADI.

Winnipeg, Can. — V takaj- šnjem mestu so izbruhle osepnice. Vsi potniki, ki prihajajo iz južnih krajev in se ne morejo iz- kazati s sprejetovalci, da so jim bile oepnice oepnice, morajo v karanteno. Zdravniki izjavljajo, da so bile osepnice zanežene iz Minnesote.

EKSPLAN DRUŽBA OKRA- DENA.

Detroit, Mich. — Pri American Railway Express kompaniji je ne- znan tat ukradel zavoj, ki ga ee- nijo na deset tisoč dolarjev vred- nosti. V zavoju je bila dragocna kožuhovina.

AMERIČANI BODO REKON- KOSTRUIRALI ŽELEZNICE V JUGOSLAVIJI.

Belgrad, 12. jan. — Sem je do- spela ameriška železniška komi- sija, ki bo nadzorovala rekon- strukcijo železnice v Srbiji in v drugih krajih Jugoslavije. Na če- lo komisije je polkovnik William Atwood, ki je poveljeval 17. pol- kar inženirjev v Franciji.

DAVKI NE BODO ZNI- ZANI, PRVI GLASS.

LEDANE NE BODO ZADOLŽ- NICE.

Finančni tajnik meni, da kongres lahko opusti zadolžnice.

Washington, D. C. — Finančni tajnik Glass pravi, če kongres ne določi novih izdatkov, ni potreba, da se izdajo nove zadolžnice, ampak tudi davki se ne bodo znižali.

Glass je podal daljše poročilo, v katerem pojasnjuje, da se je ko- smati dolg skril za \$759,842,840. Po njegovem mnenju je finančni položaj zelo ugoden, kar dokazu- je s številkami.

Svoje poročilo pa končuje z be- sedami: "Če se kongres poda na nova polja velikih izdatkov in če zniža davke, kot je bilo že naznanjeno, tedaj se morajo revidirati načrti zakladništva in izdan mora biti na delo oklice za izdajo posojila svobode, da se z njim financira nastali deficit."

Finančni tajnik meni, da je iz- daja novih zadolžnic svobode ne- potrebna, če se ne povikajo izdat- ki in ne znižajo davki.

AMERIKA MORA POSOJATI DENAR EVROPI, DA REŠI SE- BE. PRAVIJO KAPITA- LISTI.

Washington, D. C. — Odbor za inozemsko trgovino družbe "A- merican Economic Association" je mnenja, da Amerika mora po- sojati denar Evropi iz seblinskih namenov, ako ne iz drugih raz- logov, da namreč obvaruje sebe kajti gospodarski polom v Evropi ne bo brez odmevov v Ameriki.

UČINEK JEKLARKE STAV- KE.

Pittsburgh, Pa. — V pittsbu- rškem okraju je stavka jeklarskih in železarskih delavcev povzroči- la, da ni bilo produkcije jekla za tri sto milijonov dolarjev.

Ves čas so kričali velebitni li- sti, da je produkcija normalna, a zdaj ko je stavka ofieljno odpo- kljena, so prišli s številkami na dan, ki jasno govorijo, kako je iz- gledala ta normalna produkcija. Zdaj tudi priznajo ravno ti li- sti, da produkcija ni bila normal- na, ampak da so jeklarne obrato- vale le deloma. Tako prihaja res- nica počasi na dan, kajti odjemal- ci jekla bi pritisnili na jeklarske podjetnike, da naj dostavijo ne- mudoma naročeno jeklo, ker so po njih lastnih izjavah obratoval- je jeklarne normalno.

OBLEKA SE ZOPET PODRAŽI

New York, N. Y. — Medtem, ko na vseh krajih ubijajo draginjo — z benedami seveda — izjavlja- jo izdelovalci mode, ki so obdrži- vali ravnokar svojo konvencijo, da se obleka podraži. Moda ne bo precej spremenjena, ampak cena za obleko pojde navzgor. Kdor je odlašal z nakupom obleke v nadi, da pade cena, se zdaj lahko pri- pravi, da bo za njo več plačal, kot je mislil.

EKSPLAN DRUŽBA OKRA- DENA.

Detroit, Mich. — Pri American Railway Express kompaniji je ne- znan tat ukradel zavoj, ki ga ee- nijo na deset tisoč dolarjev vred- nosti. V zavoju je bila dragocna kožuhovina.

GORE SO SE PODRLE VSLED POTRESA V MEHIKI.

Mesto z 2500 prebivalci pokopano. Šte- vilo mrtvih še vedno narašča. Prebi- valstvo beži iz potresne zone. Potres je pokončal Diazove bandite.

SENAT PREISKUJE KOMUNISTIČNO GI- BANJE V MEHIKI.

Ponavljajoča grožnja z interven- cijo ovira Carranza.

KOMUNISTIČNA STRANKA MOČNA V MEHIKI?

San Antonio, Tex. — Senatnu- mu pododseku, ki prične se v tem tednu z zaslišanjem, predlože- viadni agentje dokaze, da neke- tri uradniki Carranza podpirajo boljševiško gibanje in radikalni program, za katerim so tudi A- meričani, ki so se odtegnili voja- škni službi v Združenih državah.

Iz drugega tira pa prihaja glas, da bodo priče izpovedale veliko, kar je v prilog Carranza.

Dokazi, da se hoče v Mehiki uvesti sovjetska vlada in da pro- gram podpirajo ameriški vojaški uskoki, slone le na člankih, ve- šteh in izjavah, ki jih je priobčil ofieljni organ komunistične stranke v Mehiki. Po izjavi tega lista je trideset tisoč Američanov uskočilo v Mehiko in se tako od- tegnilo vojaški službi v Zdrže- nih državah. Večina teh uskokov se je vrnila v Združene države, toda mnogo jih je ostalo še v Me- hiki in delajo za komunistično stranko in I. W. W.

Detektivji bodo torej predložili razne dokumente. Mednarodni tajnik za Mehiko je Enrique H. Aere, blaginjak je pa C. F. Tab- ler, o katerem pravijo, da je A- meričan. V eksekutivi je tudi par Američanov, en Filipinec, en Rus itd. Neki detektiv pripravlja, da se je neki dr. Atl v Sonori se- šel z nekim Leninom, ki je bra- tranec ruskega Lenina. Sledelci apel, ki ga je izdala mehiška ko- munistična stranka, predlože se- natnemu pododseku:

"Najhujši banditje na svetu, banditje internacionalizma — skučajo že skozi mesece zanetiti vojno med Združenimi državami in Mehiko.

"Ti banditje, ti brigantje, ti kriminalci so zunaj zakona, ki ne zaslužijo nobenega človeškega so- čutja. Oni imajo armade, morna- rice, topove, konje in nelzerno zlata. Oni so gospodarji nad vla- dani, kralji, predsedniki, parla- menti, cerkvami in univerzami.

"Oni so pri volji, da se poko- ljujejo tisoč in desetisoč, da la- ho lastneje Mehiko in njeno ho- gastvo, da potlačijo tendence v Mehiki, nagibajoče se tukaj k boljševizmu, da odstranijo davek na olje in njih rudnike in da ka- mujejo mehiško ljudstvo, ker se ni hotelo udeležiti zadnje vojne."

Neki drugi članek nosi napise "Zamored in vojna z Mehiko." Članek apellira na ameriške za- more, da revoltirajo proti vladi v Washingtonu.

V nekem drugem članku, ki pri- čenja z besedami "Ameriški ka- pitalizem se boji boljševizma v Mehiki," pravi članek, da Car- ranza ni socialist, toda kljubu- mu je verjetno, da bi uvedel več državnosocialističnih reform, da ne vsi nad njegovo glavo vedno intervenirajo kot Damoklejev meč.

Drugi poznavatelji Mehike pravi- jo, da ni stvar taka s komuni- stično stranko v Mehiki in da je moč te stranke pretirana. Nepri- stranske priče bodo izpovedale veliko dobrega o sedanjih mehiški vladi.

PROSVETA

GLASILO SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE
GLASILO SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Cena oglasov po dogovoru. Rokopisi se ne vračajo.

Naročnina: Zedinjene države (taven Chicago) in Kanada \$4.00 na leto, \$2.00 za pol leta in \$1.00 za tri mesece; Chicago \$5.50 na leto, \$2.75 za pol leta, \$1.40 za tri mesece, in za inozemstvo \$7.00.

Naslov za vas, kar ima stik s listom:

"PROSVETA"

2557 So. Lawndale Avenue, Chicago, Illinois.

"THE ENLIGHTENMENT"

Organ of the Slovenic National Benefit Society.

Owned by the Slovenic National Benefit Society.

Advertising rates on agreement.

Subscription: United States (except Chicago) and Canada \$4 per year; Chicago \$5.50, and foreign countries \$7.00 per year.

Datum v obkrožanju n. pr. (December 31-19) poleg valnega imena in naslova pomeni, da vam je s tem dnevom potekla naročnina. Posrvite jo pravočasno, da se vam ne ustavi list.

IZVOZ ŽIVEŽA IZ AVSTRALIJE V AMERIKO.

Iz New Yorka prihaja vest, da je neki avstralski trgovec izjavil, da namerava izvažati živila iz Avstralije v Združene države, ker upajo, da dobe višje cene kot v Angliji.

Nekateri člankarji v velebizniških listih hočejo dovedati ljudstvu, da imamo radi tega visoke cene, ker smo še premalo producirali, in da se znižajo cene, je treba več producirati.

Če primerjamo poljske pridelke iz Anglije s poljskimi pridelki v Ameriki, je ravnotako, kot če primerjamo velikost miške z velikostjo slona, a kljub temu so cene v Angliji nižje kot v Združenih državah. Torej niso cene odvisne od velikosti produkcije, ampak pri cenah odločajo drugi faktorji.

Avstralski trgovec pravi, da bodo izvažali iz Avstralije v Združene države iz enostavnega vzroka, ker jih bodo v Združenih državah prodali po višji ceni, dasiravno je pot iz Avstralije na Angleško daljša in na Angleškem niso pridelali toliko živil, da prehranijo svoje ljudstvo.

Če bodo pričeli izvažati živila iz Avstralije v Združene države, ne bo cena živilom prav nič padla v Ameriki, čeprav se bodo živila zavoljo uvoza iz Avstralije v Ameriko pomnožila in dasiravno stane en funt jagetjine na drobno v Avstraliji deset centov. Ampak zgodilo se bo nekaj drugega. Veletrgovci z živila bodo zopet pomnožili svoje premoženje, ker bodo z izvozom živil v Združene države razširili svoj monopol nad večjo množino živil.

Živila, ki bodo prišla iz Avstralije v Ameriko, bodo shranili v hladne shrambe, skladišča in žitnice. Na trg bodo postavili le toliko živil, kolikor jih trg zahteva, pri tem bodo gledali, da ne pride nikdar preveč živil na trg. Nastavili bodo cene in rekli, da mora vsakdo plačati živila po cenah, ki so jih določili, če hoče jesti. Silili ne bodo nikogar, da jih kupi, ker bo prazni želodec prišilil ljudi, da sežejo po njih.

Ljudje, ki so delali mogoče zaključke, da bodo po nizki ceni kupovali meso ali moko, če prično izvažati pšenico in meso v Ameriko, so se zmotili. Cene pojdejo navzgor ne samo v Ameriki, ampak tudi na Angleškem, ker bodo od angleškega trga odtegnjena živila, ki so prihajala nanj direktno iz Avstralije.

Tako gospodje veletrgovci predvsem skrbijo, da se poveča njih dobiček in da tudi druge dežele občutijo blagoslov draginje, v katerih se je vlada brigala, da dreve veletrgovcev ni zrastle do neba.

Cene ostanejo tako visoke, kot jih določijo veletrgovci, pravzaprav njih organizacije, borze za živila itd., pa če bodo izvažali živila iz Avstralije v Ameriko, ali če ta živila segnijo v Avstralijo. Borze in druge organizacije veletrgovcev in velepodjetnikov so tista moč, ki narekava cene, kajti farmar in konzument nimata besede pri določanju živčnih cen, ampak le dolžnost, da farmar proda blago po ceni, ki jo določijo te organizacije, in ravnotako mora konzument kupiti blago po določenih cenah. Plačal ali pa umri, pravi trgovski zakon, ki ni sicer nikjer zapisan, ampak občuti ga pa vsak človek, ki mora desetkrat obrniti cent, preden ga izda.

In če kdo danes sanja, da padejo kmalu živčne cene, ima sicer lepe sanje, ki se pa ne bodo tako kmalu uresničile. Od leta 1913 so pričele plezati cene navzgor in danes še ni najmanjšega znamenja, da bodo pričele padati. Če hoče kdo naročiti večjo množino blaga po sedanjih cenah, da mu ga dostavijo še le po par mesecih, mu vljudno povejo, da ne morejo sprejeti takega naročila, ker znamenja in okoliščine govore, da pojdejo cene navzgor in ne nizdol. In to velja tudi za živež, pa če pridejo še tako velike množine živeža iz Avstralije v Ameriko. Kar ne morejo prodati v Ameriki, za tisto se tepejo v Evropi in drugje.

Izgovori ne pomagajo. — Justični tajnik Palmer povdarja ob vsaki priliki, da žene pomagajo z glasovnico se bojevati proti nepokoju v industriji. Ali taka povdarjanja ne morejo prikriti resnice, da so demokratje v južnih državah največji nasprotniki ženske volilne pravice. Izgovori so sicer dobri, če človek pride radi kočljivih vprašanj v zadrego, ker človeku ni treba naravnost priznati, da je prišel v zadrego, prepričati pa ne morejo nikogar, da ni v tisti v zadregi, ki se jih poslužuje.

DOPISI.

Barberton, O. — Veselica, katero je pripravilo tukajšnje društvo "Krokar" je izpadla najbolje. Veselice se je vršila zadnji dan leta 1919 po Kr., katere so se udeležili vsi prijatelji in znanci članov gori omenjenega društva. Vseled tega izrekajo člani tega društva vsem udeležencem častno zahvalo. Posebno se zahvaljujejo onim poštovnim rojakom, ki so nam darovali različne stvari, kot n. pr. sladke pižaje, police, krvavice, petolina itd. Petelin je bil v največji časti in vsakdo ga je hodil gledati in si ga želel. To se je pokazalo ko ga je predsednik našega društva držal nekako šest čevljev visoko nad podom ter kričal, "kdo da ve!" Ko je petelin videl dovolj zelenega papirja v klobuku je pa s turobnim glasom zapel "Happy new Year." "Krokarji" smo s ponosom zrl v klobuk, bolj kot na petolina, ki se je nemirno odiral naokrog ter lkal svojega novega gospodarja. S solznimi očmi smo želeli petelinu tudi mi srečno Novo leto.

Ko je ura udarila zadnjikrat in napovedala, da je starega leta konec, smo pričeli stiskati roke in ročice ter želeli "Srečno in veselo novo leto", sledila so vzklika, kot n. pr. "Oh, da bi Te Že..." in za odgovor sem navadno dobil "...zgodil vzel." Vseled sem vsem najboljše.

Ker je pa letos prestopno leto in bo ena noč odveč, kot navadno, smo sklenili, da to noč žrtvuemo onim dušam, ki jih ni ne na tem ne na onem planetu. Na poziv in povabilo našega predsednika, da ima doma še eno galono "zajeje krvi" in nekaj krvavice, smo se podali na njegov dom. Ko smo se okrepčali in po pešariki navadi pospravili vse zalogo, smo pričeli moliti "Pešariki, križev pot." Zmolili smo ga samer dostojnostjo postaje in štirinajsto smo si pa samo mislili. Ko smo vsi opravili smo si želeli eden drugemu "lahko noč in dobro jutro" in odšli v merle jutranje. Jaz sem jo hitro popihal pod odoje ter sam sebi želel "Happy new Year" in vsem mojim svačcem. — Frank Boh.

East Helena, Mont. — Sibirski zima se je menda že polovila iz tukajšnjim krajem, ker so pričele pihljati prave južne kapice po montanskih planjavah. Sneg in led se topita, po drgovih se sanjka vesela mladina. Kakor se mladina v stari domovini veseli prve vijolice, tako se tukaj veseli prve snežinke.

Naše mesto je akore pozabilo katastrofo, ki je zadela pred nedolгим časom vse tukajšnje prebivalce. Trgovski del mesta je domalega že dogotovljen. Kjer so prej stale lesene koše, drigajo se sedaj zidane stavbe. Rudotoplinica obratuje s polno paro. Dela je več, kot delavcev. Pet minut od mesta je že skoraj dogotovljena velika klavnica, v kateri bo menda prostora za 80 delavcev. Govori se tudi nekaj, da bodo zgradili tovarno za mlin in sladkor. Kakor vse kaže, selnam obeta laepa bodočnost. Vse se giblje živahneje in vse se veseli življenja.

Novo leto praznujemo. Zabavamo se v veselju družbi s prijatelji in znanci. V svetlih kosarjih se nam smeje naša priljubljena pižaja, za katero "pošten kristjan življenje da", kakor poje narodna pesem. Pravijo, da ima vsak narod nekaj, kar ljubi in kar mu je drago. Slovenci narod gotovo najbolj ljubi pesem. In to je tudi resnica. Kje drugje se čuje toliko petje, kot ravno v Sloveniji. Kamor koli se gremo, čuje petje. Pojejo otroci, ko se igra, pojejo pastirji na pašah, pojejo mladeniči "na vasi", pojejo bratje slovenske mladence na polju pri delu, pojejo delavci v vinogradih, poje stari, ko se poselja, pa še takorekoč od življenja. V pesmi izraža svoja čutila, pesem je izraz sreče. Slovenska pesem vriska in poje, toči in plaka. Lepa je, kot je lepa slovenska deva med rožami na domačem vrtu, sama najlepša roža med njimi.

Tudi tukajšnji rojaki ljubijo slovensko pesem in pri vsaki priliki pojejo. Tako se je tudi po praznovanju "Novega leta" kmalo pričela oglašati po East Heleni krasna slovenska narodna pesem "Po jezuru, bliz" Tri-

glava. " in nam vsem se je rodilo hrepenenje po domačih krajih, po domačih livadah, gorah in dolinah.

Ob koncu dopisa želim vsem rojakom po irni Ameriki veselo in srečno Novo leto. — Vasi France.

Ottlespie, Ill. — Tukajšnja naselbina je še popolnoma nova in naseljenih je še prav malo slovencev; samo dve družini in trije samci. Naselbina je precej oddaljena od železniške proge in sama en rov, ki pa sedaj obratuje stalno.

Po mojem mnenju so nas velepodjetniki zopet vpregli v stari jarem, ker smo takorekoč propadli našim zahtevami in dobili tako sramotno povznanje plače, katerim nikakor nismo zadovoljni. Toda upam, da nam bodo priznali večjo povznanje.

Drugi premogarskih razmer po drugih naselbinah in prav nič ne bom opisaval, ker so iste kot boljše.

Pred nedavnim sem čital nek dopis iz East St. Louisa, Ill., ki pa ne odgovarja popolni resnici. Da ne bodo rojaki v zmoti, naj omenim, da stane voznja na polni električni železnici iz East St. Louisa v Collinsville nekaj nad 30c. Resnica je, da je v okolici veliko premogorov, da se več, kot je v onem dopisu, ako bi človek šel nad 30 milj daleč naokrog. Navedeno število tovaru tudi ni tako veliko v okolici mesta O'Fallon. Saj kolikor jaz vem, ker mi je dobro znana vsa okolica.

Nekateri Slovenci so se naselili v okrajih, kjer je omenjeni dopisnik prodal stavbišča, z namenom, da bodo hodili v premogorove na delo. Toda, ker so premogorovi preoddaljeni, bi zopet radi prodali, ako bi mogli. Vsaj tako so mi pravili in poznam precej rojakov, ki bi se radi tako naselili, ako bi mogli prodati stavbišča, katera so kupili. Nekateri so vstopili v tovarne, toda povaljalo se pa ne, ker so vsi delavci še neorganizirani in valed tega vladajo še jako slabe razmere v tovarnah. — Ako kdo hoče kaj več pojasnil o tamošnjih krajih, naj mi sporoči in bom takoj dal vsa zaželjena pojasnila, ker mi je tamošnja okolica dobro znana. — Peter Menckner — Box No. 12, box 122 Gillespie, Ill.

SLAVNOSTNO PRAZNOVANJE PROHIBICIE.

Sikora v mestecu je bilo pijano.

Elburn, Ill. — V mestecu je prisopihal tešak tovarni vlak na Northwestern železnici, pri osi velikega voza se je pa kadilo kakor da gori jekleni voz, na katerem je čepel velik rezervoar, v katerem je bilo 7,500 galon vina. Vlakovodja je odredil, da se voz porine na stranski tir, da se os ohladi in popravi. Meščani so kmalu izvedeli, da je v rezervuarju dragocena kalifornijska kapljica in prišli so s škafčki in drugimi posodami, da odnesejo kapljico domov. Nekdo je splezal na vrh voza in kmalu je bila napravljena veriga živih ljudi, ki so drug drugemu podajali prazne škafčke in vrčke, da so prejeli polne nazaj. Vzeli so iz rezervarja osem sto galon vina, naker je pričelo slavnostno praznovanje prohibicije. Vse mesto je bilo veselo, ljudje so hodili, kakor da iščejo nokaj na tleh, zapletale so jim noge, drugi so merili ulice, kako so široke. Nekateri so bili tako nerodni pri praznovanju, da so jim odpovedale noge in so proti svoji volji poljubljali mater zemljo. Seveda je prišel drugi maček in pestovalo ga je skoraj vse mesto.

Za stvar je izvedela tudi železniška uprava, kajti tako splošno slavlje prohibicije ne more ostati prikriti, in poslala je v mestecu svoje detektive, da poizvedo, kaj so meščani pili, da je povzročilo tako veliko navdušenje med njimi.

Detektivi so seveda prišli ponoči in ko so zjutraj vstali, da grede na poizvedovanje, je stalo na železniški postaji tri sto galon vina. Detektivi so nekaj časa ugrabili, kako naj dobe še ostalih pet sto galon vina, toda končno so prišli do prepričanja, da je vino odteklo že na kraj, na katerem ni več mogoče konstatirati, če je to vino ali katera druga tekočina, ki včas prav neprijetno diši.

Voz z vinom je bil namenjen v Seranton Pa., da tam porabijo vino v medicinske svrhe.

ZDRAVNIKI PRIMANJKUJEJO V ARMADI.

Washington, D. C. — Po poročilih iz vojnega tajništva zelo primanjkuje zdravnikov v zvezni armadi. Sedaj je okrog 730 prostih mest za zdravnike. Vseled tega je vojni tajnik razpisal službe in izpiti prosilcev se bodo vršili 15. marca v vseh državah, kjer se sedaj nahaja zvezna armada. Prosilci morajo biti državljani Zdr. držav in vstarosti od 22—32 let. Vzporeti prosilci bodo takoj dobili šaržo nadporočnika (First Lieutenant's). Vsak prosilec se mora izkazati, da je služil v armadi najmanj eno leto. Vse prošnje se morajo nasloviti na vrhovnega armadnega zdravnika v Washingtonu, D. C.

NAD PET STO BOLNIKOV V MAJHNEM MESTU.

Oklahoma City, Okla. — V mestu Shiatoku, ki ima okoli dva tisoč prebivalcev, je zbolelo nad pet sto oseb na neki misteriozni bolezni, ki so jo zdravniki označili za lahko kolero. Več oseb je že umrlo. Bolnik dobi drisko in njegova telesna teža se zniža.

ZNIZANJE MLEČNE CENE.

Chicago, Ill. — Organizirani groceristi bodo v tem tednu na svojem zborovanju razpravljali o načrtu, po katerem bi padla cena mleku od šestnajst centov na triinajst. Po tem načrtu bi ljudje sami hodili po mleko v grocerije.

PEŠ JE BRANIL BILJARDNIČO PROTI DETEKTIVOM.

Chicago, Ill. — Ko so detektivi Holmes, Laughlin in Boltano napravili gonjo na biljardničco Anton Farraza, se je gospodarjev pes zakadil vanje in detektivi so se hitro umaknili. V psa so pogrnili šestnajst krogel, da jim je bilo mogoče vstopiti v biljardnico.

AMERIŠKI TRGOVCI NA POKODU V NEMCIJO.

New York, N.Y. — Ameriški trgovci in podjetniki so odšli na pohod v Nemčijo. Nad tri sto agentov raznih ameriških trvd se je odpeljalo na holandskem parniku "New Amsterdam" v Nemčijo, da kupijo in prodajo blago.

GENERALNA STAVKA GEOZI V MONTREALU.

Montreal, Que., Kanada. — Delavske organizacije v tem mestu so zagrozele z generalnim štrajkom, ko so mestne oblasti odsvolile iz službe stavkajoče nametence pri mestnem vodovodu.

ŽOANJE JE ZAHTEVALO ŠE DVE ŽRTVI.

Louisville, Ky. — Tukaj sta umrla dva zamorca, ki sta po izjavi mrljskega oglednika pila žganje, kateremu je bil primešan lesni alkohol.

RUĐIŠKA KOMISIJA ZBORUJE.

Washington, 12. jan. — Wilsonova komisija treh mož, ki ima poravnati spor med premoagrijin lastniki premoga, je pričela danes s preiskavo. Zaslišani bodo glavni odborniki premogarske unije in zastopniki operatorjev.

Druga industrijska komisija je tudi pričela s ponovnim zborovanjem.

Senatne volitve v Franciji.

Paris. — V nedeljo so se vršile volitve senatorjev. Izvoljenih je bilo enajst konservativcev, osem liberalnih republikancev, enajst progresistov, 42 levčarskih republikancev, 66 radikalnih socialistov in eden republikanski socialist. Med izvoljenimi je tudi sedanj predsednik Poincare.

Predsedniške volitve v Francoski republiki se vrše 17. januarja.

Predsednika voli parlament, ki se v ta namen snide v Versaillesu.

Zopet baltska zveza.

Variava, Poljska. — "Narodna Gazetta" piše, da je v diskusiji načrt za federacijo Finske, Estonske, Letonije in Litve.

Nekaj pojasnil glede dohodninskega davka za leto 1919.

8.) Pri zadnjem plačevanju dohodninskega davka je bil marsikateri davkoplačevalec na nejasnem glede določitve primere vsote za obrabo obratnih premetov, znižanja vrednostne cene polopja in drugih stvari, katere rabi pri svojem obratu. Zakon ne določa nobene gotove vsote ampak to je prepuščeno dotični osebi, ki sam in kot je splošno običaj.

Uradniki zveznega davčnega urada pa sugerirajo ta-le načini pri določitvi gotove vsote, katero odračuna od vrednosti posameznih premetov, katere rabi v svojem obratu, ki postanejo gotovi dobi nerabni. Najprej naj določi, koliko let bo rabna gotova stvar. Vsoto, katero je plačal za dotično stvar naj deli s številom let, v katerih postane dotična stvar nerabna in dobičeno število odračuna vsako leto od vrednosti te stvari, n. pr. gotova stvar je rabna 25 let in v 25th letih postane nerabna in sicer brez posebnih popravil; stala je 5000 dolarjev, 5000 deljeno s 25, ostane 200. Torej odračuna vsako leto 200 dolarjev, da je dotična stvar manj vredna. Običajno postanejo navadni stroji po desetih letih nerabni in se jih mora potem času temeljito popraviti ali nadomestiti z novimi deli. Poslopje iz lesa je dobro 30 let, iz opeke 35, stavbe iz železa, betona ali jekla 50 do 100 let. Avtomobili, katere se rabi pri dostavi raznega blaga, tovarni avtomobili in traktorji na farmah so navadno dobri za doba starih ali petih let.

Ako pa davkoplačevalec odide je polno vsoto, za katero je gotova stvar manjvredna, ne more odračunati stroškov, katerih je med pri popravljanju dotične stvari. Ako pa hoče navesti stroške, katere je imel pri popravilih, mora isto prej odračunati od vsote, za katero je gotova stvar manjvredna. Med popravila, katera se šteje za izboljšanje gotove stvari, se n. pr. prišteva temeljni popravo strehe na poslopju, vodenje novega voda v stanovanju itd. Malopopravila, kot n. pr. popravo okenj, tepciranje sten in novim papirjem, barvanje podstena in manjša popravila so delovljena ne da bi bilo treba odračunati te stroške od vsote, katero se odračuna od splošne vrednosti in se jih lahko odšteje od kosnatih dohodkov. Odbitek od splošne vrednosti se lahko odračuna od vsake stvari, katero se rabi pri obratu, ako je manjša vrednost valed vporabe v obratu. Manjša vrednost stanovanjskih poslopjij in potrebščin kot n. pr. avtomobilov, ki služijo samo zabavi in udobnosti, se pa ne more popoštevati. Ravno tako tudi ne manjšo vrednost, ki je posledica socijalnega ali trgovskega položaja. Isto velja tudi za manjšo vrednost zemlje, ki nastane valed izrabljanja s valed kakih drugih naravnih posledic. Sploh odbitek manjša vrednosti se sme odračunati samo pri stvarih, ki direktno služijo kakemu obratu, ne pa onih, ki indirektno. Pri tem naj bo vsako jako pazljivo, da ne bo imel kakih nepotrebnih sitnosti, posebno še lastniki poslopjij in farmarji.

Viljema morda progistje za morca.

London. — Te dni se je izvedelo, da zavezniški prepuste Viljema Hohenzollerna posebni mednarodni komisiji prišljatov, ki preiščejo, če je bivši kaiser sploh pri zdravi pameti ali ni. Ako ni, tedaj ga brez vsakega drugega procesa puste pri miru.

Zavezniški špekulantje pokupili preostanek živil v Jugoslaviji.

Bern, Švica. — Iz Zagreba javljajo, da so zavezniški trgovci brez malega dobili kontrolo nad vsem preostankem lankega pridelka letine v Jugoslaviji. Pokupili so malone vse žito in ostala živila, ki so na razpolago za livo.

NARODNOBROJ V POJASNILU.

Za oglaševanje odgovorov le oglaševalci sami in ne sprejmemo od njih nobene odgovornosti. Vsekakor kaj kupa le oglaševalec in če ni v vidi, naj sam tudi pripiše. Vse odgovore nam in posiljite na naš vait vnu. Upravništvo lista Crawford Ave., Chicago, Ill.

IZ GLAVNEGA URADA J. R. Z.

ESA POTREBUJEJO LJUDJE V STAKEM KRAJU?

V Jugoslaviji vlada kaos, ta- pišajo listi, tako se glase vesti domovine in tako pričata jugo- vanska delegata Dr. L. Perić Fr. Svetek. Politika, ki bi mo- la igrati najglavnejšo vlogo, je nes posttranska stvar, ker ak misli samo na to, kako se bo živl in kako obkrel svojo užino. Vobče, ljudje ne gladu- ampak, bosi in nagi so, ljub temu, da vam lahko vsak ostrešček v Ljubljani izme- bankovec za tisoč kron.

V Jugoslaviji imajo dvojen de- stare avstrijske krono in vke dinare. Avstrijske krono, erih je samo v Jugoslaviji ne- nad dvajset milijard v cir- nei, imajo tako nizko tržno- o, ki se vedno pada, da se s i kronami ne more na zuna- m trgu nlešcar kupiti.

Jugoslavija je pa agrarna de- njena industrija se ni razvi- in ker nima lastnih predilnic, odvisna za suknjo, platno in podobne stvari od zunanjih el, ki proizvajajo te stvari. In je denarna valuta tako niz- in tako nesigurna, ker Jugo- rija se ni ustvarila kredita v emstru, zato ne more impor- ti blaga za svoje potrebe.

o so vzroki zakaj čitamo v apelihi, ki prihajajo iz do- ine, da jim naj ne pošiljamo n, ker s kronami jim ne po- ano nič, ampak, da naj jim jemo "AMERIŠKE DOLAR- e", najljubše pa bi jim bilo, ako pošljemo blago.

a ste morda čitali v poročilih urega kraja, da ima Jugosla- velike zaloge žita, katerega o eksportira. Eksport dela it in s kreditom bi lahko do- drugo blago v zameno. pak pojasniti je treba, da je njia vlada v Belgradu tako- t, da ne more gledati v bodo- in računati a položajem, orien je, in da je v svoji sle- sklepala trgovinske pogodbe mkrotnimi državami, ki same raz nimajo in tudi ne produ- e, modtem ko je odklonila ležel, ki bi lahko pomagale- tega je pač jasno, zakaj de- onomično vprašanje največ- reglaviče ljudem v starem u in zakaj trajne prošnje- jite nam blaga in usnje, da se emo in pokrijemo nagoto.

red kratkem v Ameriko došla gata, ki sta zastopala vlado ugoslovanako delavstvo na narodni delavski konferenci Washingtonu, in sta sedaj go- J. R. Z., Dr. L. Perić in Fr. ek sta povedala, da ljudstvo movini v resnici potrebuje o- e in čevlje, da so ljudje sko- nagi in bosi in da bi ameriški ki najbolje ngodili svojim so-

rednikom v domovini, ako jim pošljejo te potrebšarine.

Da v resnici premanjkuje blago v Jugoslaviji, je najboljši dokaz apel poverjenika za socialno o- skrb, doželne vlade v Ljubljani in apel okrajne bolniške blagaj- ne istotam, v katerem je jasno povedano, da na vsem Sloven- skem nimajo niti najpotrebnejših obvez in bombaža za zdravniške potrebe, vključ temu, da je Jugo- slavija takorekoč "zapopana" z dvanaest milijardi NIVRED- NIH AVSTRIJSKIH KRON.

Dr. Perić in Svetek ne svetuje- ta rojakom, da bi pošljali roja- kom izdelane obleke in perilo, ali celo čevlje. Zato je dovolj vz- rokov. Obleka je lahko premaj- hna ali prevelika, ravnotako je s čevlji, če pa rojaki pošljejo blago, si pa lahko vsak da napra- vi obleko in čevlje ker v domo- vini je dovolj krojačev in čev- ljarjev, ki so brez dela in bi radi zaslužili.

Tudi eksekutiva J. R. Z. je bi- la dolgo pred prihodom delega- tov istih misli, vendar dokler niso dobili zanesljivih poročil, se niso mogla spuščati v podrobnosti cele stvari, ampak delala je na pri- pravah, tako da se lahko prične akcija, ko bomo sigurni, da se s to akcijo v resnici lahko nekaj pomaga.

Izvrševalni odbor J. R. Z. se- daje polagoma izvršuje sklep tretega rednega obnege zbora v Clevelandu glede bodočih nalog J. R. Z. in v kratkem pričel svoj načrt, kateri če bo izveden, bo materialno pomagal odstraniti bedo v domovini in del vsakemu rojaku v Ameriki priložnost da obleče in obuje svoje v domovi- ni. Načrt je dalekosežen, to pa radi tega, ker ni namen J. R. Z., izkoristiti rojakov in naroda, ampak braniti ga pred izkorišče- valci in za izpeljavo tega načrta je treba najprej temeljite organi- zacije tu in v starem kraju, kajti ako se sploh račun na pošiljanje blaga je pred vsem potrebno, da je vse delo opravljeno potem or- ganizacij, tako da bo vsaka do- bičkarja od strani posameznikov izključena, da se bodo ljudje la- hko zanesli, da bo blago v resnici prišlo v prave roke in da ne bo do pri nakupu in transportu bla- ga ogoljufani. To je pa mogoče samo tedaj ako močna organiz- acija tu v Ameriki mkupi blago v velikih množinah, ga transporti- ra v stari kraj, kjer ga dobi v roke močna in vplivna organiz- acija ki bo pazila in nadzorovala distribucijo.

Kdor je za tak načrt in v resni- ci želi pomagati svojem v do- movini, pa neče biti oiganjen, bo pazno sledil nadaljnim izvaja- njem načrta za pošiljanje blaga v domovino.

GLAVNI URAD J. R. Z.

Vihar je odkril hiše v Parizu. Pariz. — V nedeljo ponoči je divjal preko Pariza in okolice sil- lovit vihar, ki je podrl telegrafske in telefonske žice, izruval drevsa in odnesel strehe raz mnogih hiš.

Jugoslovani ubili ameriškega po- morskega?

Rim. — Iz Zadra javljajo, da so Jugoslovani napadli dva ame- riška pomorskega v bližini Splje- ta in eden je umrl valed ran. Na- padalci so zaprti.

(To bo najbrže italijanska pre- paganda. Op. ur.)

Nagrada rdeči armadi. London. — Brezlična brzojav- ka iz Moskve se glasi, da so de- laci v Letoniji poslali po central- nem odboru svoje industrijske uniije pol milijona rubljev sovjet- ski vladi v Moskvo s namenom, da denar razdeli med najboljše bo- jevnike v rdeči armadi.

Italijanska vlada se trudi, da od- vrne splošno stavko na železnici.

Rim. — Italijanska vlada delu- je z vsemi silami, da prepreči ge- neralno stavko na železnici, ki je napovedana za prihodnji četr- tek. Vlada je ponudila železničar- jem, da smejo iz svoje srede iz- voliti tri člane, ki bodo sodele- leni pri železniški upravi, in med železničarje bo razdeljena ena milijarda lir, dokler se ne reši mezdno vprašanje.

Železničarji v Angliji se posveču- jejo o stavki.

London. — Voditelji železničar- ske organizacije se posvetujejo, da li progladijo novo stavko ali dajo vladno ponudbo na splošno glasovanje. Pol milijona železni- čarjev je prizadetih.

10 DEKLET IN ŽEN

pri delu "korsov" in tudi nove sprejemne v učenje delati korve v livarni. Uro so od 7 do 4.30, ob sobotah do 12. Dobra plača, stal- no delo. Oglasite se v torek, sre- de ali četrtek ob 11. uri dop. v uradu:

Illinois Malleable Iron Co.

1809 Diversey Parkway,

Chicago, Ill.

Potrebuje več močnih mož za razlaganje premoga, železa in koksa. Delo od kosa, plača vsak dan. Oglasite se med 8 dop. ob 5.30 pop. v uradu za delo pri:

Illinois Malleable Iron Co.

1809 Diversey Parkway

Chicago, Ill.

POTREBUJENO

75 DEKLET ZA TOVARNIŠKO DELO OD KOSA.

Zasluži se od \$18 do \$221.

Oglasite se pri:

AMERICAN INSULATED WIRE CABLE CO.

954 W. 21st Street,

Chicago, Ill.

POTREBUJENO

20 delavcev za livarno in livar- skih pomočnikov. Oglasite se v uradu za delo med 8 uro jutri.

in 5.30 P. M.

ILLINOIS MALLEABLE IRON COMPANY,

1809 Diversey Parkway, Chicago.

POTREBUJENO DELAVCE.

Dobra plača, stalno delo. Oglasi- te se pri: Superintendentu,

Pittsburgh Forge & Iron Co.

Wood Side, Pittsburgh, Pa.

POZOR KROJAČI!

Potrebujem krojačja inučeja- va v katirekoli stroki spadataji v krojaško obrt. Delo stalno, pla- ča dobra. Pridite ali pa pišite na:

Joseph Komatar, P. O. Ely, Minn.

POTREBUJENO

Dobra plača, stalno delo. Oglasi- te se pri: Superintendentu,

Pittsburgh Forge & Iron Co.

Wood Side, Pittsburgh, Pa.

POZOR KROJAČI!

Potrebujem krojačja inučeja- va v katirekoli stroki spadataji v krojaško obrt. Delo stalno, pla- ča dobra. Pridite ali pa pišite na:

Joseph Komatar, P. O. Ely, Minn.

POTREBUJENO

Dobra plača, stalno delo. Oglasi- te se pri: Superintendentu,

Pittsburgh Forge & Iron Co.

Wood Side, Pittsburgh, Pa.

POZOR KROJAČI!

Potrebujem krojačja inučeja- va v katirekoli stroki spadataji v krojaško obrt. Delo stalno, pla- ča dobra. Pridite ali pa pišite na:

Joseph Komatar, P. O. Ely, Minn.

POTREBUJENO

Dobra plača, stalno delo. Oglasi- te se pri: Superintendentu,

Pittsburgh Forge & Iron Co.

Wood Side, Pittsburgh, Pa.

POZOR KROJAČI!

Potrebujem krojačja inučeja- va v katirekoli stroki spadataji v krojaško obrt. Delo stalno, pla- ča dobra. Pridite ali pa pišite na:

Joseph Komatar, P. O. Ely, Minn.

POTREBUJENO

Dobra plača, stalno delo. Oglasi- te se pri: Superintendentu,

Pittsburgh Forge & Iron Co.

Wood Side, Pittsburgh, Pa.

POZOR KROJAČI!

Potrebujem krojačja inučeja- va v katirekoli stroki spadataji v krojaško obrt. Delo stalno, pla- ča dobra. Pridite ali pa pišite na:

Joseph Komatar, P. O. Ely, Minn.

POZOR SLOVENC V SHEBOY- GANU, WIS.

Vabilo na shod.

kategora prirediti mesarska dru- ba Saha (Shuscha Co.) v nedeljo tvečer ob pol osmih, dne 18. ja- nuarja 1920 v cerkveni dvorani. Glavni namen tega shoda je, da se pojamli obelustv, kaj prava- prav namerava in kaj pomeni ta DELNIŠKA DRUŽBA, ker mnogi vprašujejo, zakaj se prodajajo delnice in kaj vse to pomeni.

Valud tega najljubdnjše vabi vse Slovence in Hrvate v Sheboy- ganu, Wis., da se čim najrje mo- goče v velikem številu udeležo te- ga shoda.

Vabil odbor.

POTREBUJENO

IZUČENE MIKARJE.

Stalno delo, dobra plača in do- bro delovno stanje.

Oglasite se pri

PULLMAN CAR WORKS,

110th Cottage Grove Ave.,

Chicago, Ill.

ODDA SE V NAJEM FARMA.

Odda se v najem farma 520 a- krov, vsa oprava, konji, stroji in druge male potreščine. V najem se da ego TRETJINO pridelka, ali pa tudi za gotov denar. Za vsa nadpisa pojasnila obrnite se pisмено na: J. M. L., P. O. Box 945, Red Lodge, Mont.

SESTRE!

Ali ste zdrave, krasne, veselo kot vam je namenjen dar narave? Ako ne tedaj pilite po naši pojasnila, katere vam pošljemo mestni, in sode- štano. JUVITO LABORATORY, Dermont Branch 111, Pittsburgh, Pa.

PIVO—ŽGANJE—VINO

Pepelnik svetov in vse polnila. Nako se vredi doma plača polnila po \$1.00. Rženo žganje, lager pivo, razna vina, Jamila, France blago. No postrebo. Mi smo bili prve v pivovarstvu polnila. Poslovni po- jasniti, se smo zagnali poslati po- štati, bodite hitri. Vse polnila po \$1.00 v money order ali go- tov denar.

WILLIAM KLAIS INSTITUTE

Dept. 11, Milwaukee, Wis.

POJAKI POZOR!

15. januarja odpluje ladja 'Ar- gentina', s zaboji, kateri so na- slevljeni v Jugoslavijo.

Posiljatev spremlja član naše Tvrte Mr. Leo Strudel rodem iz St. Rupra na Dolenskem in bode pod njegovim osebnim nadso- rstvom adresantom od dana v tri- desetih dneh.

Kdor hoče poslati bakso s to ladjo svojem, naj gleda, da bode do 14. januarja baksa pri nas. Teža do 1000 funtov cena 14c funta.

Rojaki iz St. Rupra Mokrono- ga in Mirna se oglasite v veliki meri s bakami Vaše družine so v potrebi. Vsaka pošiljatev garan- tirana.

European Trading & Export Co. 15 Ninth Ave., New York City.

EDOR MOČ, DA SI

ohrani zdravje in dobro voljo naj poskušaj naš "Timel" in "Malt". Samo enkrat, pa se bo- ste prepričali, da je doma ku- hani najboljši. Jamčimo vsako pošiljatev v vse kraje, 10 ga- lonov po \$2.25. Trdita.

FRANK OGLAR,

6401 Superior Ave., Cleveland, Ohio.

Priporočamo naše podružni- ce, Math Petrovich, Candy store, 15617 Waterloo Rd. Collinwood, Ohio. A Vidriah, 634 Main Street, Johnstown, Pa. in Kristof Grocery, 1700 E. 31st Street Lorain, Ohio.

POTREBUJENO

Dobra plača, stalno delo. Oglasi- te se pri: Superintendentu,

Pittsburgh Forge & Iron Co.

Wood Side, Pittsburgh, Pa.

POZOR KROJAČI!

Potrebujem krojačja inučeja- va v katirekoli stroki spadataji v krojaško obrt. Delo stalno, pla- ča dobra. Pridite ali pa pišite na:

Joseph Komatar, P. O. Ely, Minn.

POTREBUJENO

Dobra plača, stalno delo. Oglasi- te se pri: Superintendentu,

Pittsburgh Forge & Iron Co.

Wood Side, Pittsburgh, Pa.

POZOR KROJAČI!

Potrebujem krojačja inučeja- va v katirekoli stroki spadataji v krojaško obrt. Delo stalno, pla- ča dobra. Pridite ali pa pišite na:

Joseph Komatar, P. O. Ely, Minn.

POTREBUJENO

Dobra plača, stalno delo. Oglasi- te se pri: Superintendentu,

Pittsburgh Forge & Iron Co.

Wood Side, Pittsburgh, Pa.

POZOR KROJAČI!

Potrebujem krojačja inučeja- va v katirekoli stroki spadataji v krojaško obrt. Delo stalno, pla- ča dobra. Pridite ali pa pišite na:

Joseph Komatar, P. O. Ely, Minn.

POTREBUJENO

Dobra plača, stalno delo. Oglasi- te se pri: Superintendentu,

Pittsburgh Forge & Iron Co.

Wood Side, Pittsburgh, Pa.

POZOR KROJAČI!

Potrebujem krojačja inučeja- va v katirekoli stroki spadataji v krojaško obrt. Delo stalno, pla- ča dobra. Pridite ali pa pišite na:

Joseph Komatar, P. O. Ely, Minn.

Slovenska Narodna

Ustanovljena 9. aprila 1904.

Podporna Jednota

Inšp. 17. junija 1907 v dravi Illinois.

GLAVNI STAN: 2687-88 SO. LAWNDALE AVE., CHICAGO, ILLINOIS.

GLAVNI ODBOR ZA DOBO 1919-1922.

Izvrševalni odbor.

UPRAVNI ODESK.

PREDSEDNIK: Vincenc Calnar, 2687-88 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.
PODPREDSEDNIK: Anton Hrest, Box 140, Cressburg, Pa.
TAJNIK: JOHN VERBERER, 2708 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.
TAJNIK: BOLNIŠKEGA ODESKA: Paul Berger, 2687-88 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.
BLAGAJNIK: Anton J. Tisbec, Box 1, Cicero, Ill.
UPRAVITELEJ GLASILA: Filip Gollins, 2687-88 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

POROTNI ODESK.

Jelo Ambrožič, predsednik, Box 351, Cressburg, Pa.
John Underwood, 488 May St., Springfield, Ill.
Martin Zolunhar, Box 276, Barberton, Ohio.
Joe Radich, Box 425, Smithton, Pa.
Frank Semak, 6800 Prosser Ave., Cleveland, Ohio.

BOLNIŠKI ODESK.

OSREDNJE OKROŽJE: Paul Berger, predsednik, 2687-88 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.
VZGODNO OKROŽJE: Rudolf Pletersich, Box 436, Bridgeville, Pa.
Anton Radich, Box 73, Wick Haven, Pa.
ZAPADNO OKROŽJE: Anton Sulzer, Box 194, Green, Kans., za jugoslovd.
Leo Kuban, Box 348, Gilbert, Minn., za coverupad.

Nadzorni odbor.

Matt Petrovich, predsednik, 19217 Waterloo Rd., Collinwood, Ohio.
Jelo Ambrožič, 418 Pierce St., Erosch, Minn.
Joe Kohn, 1097 E. 74th St., Cleveland, Ohio.

Tiskovni odbor.

Vincenc Calnar, Jelo Ambrožič in Matt Petrovich.

EDUKATIVNI ODBOR.

PREDSEDNIK: Frank Alai, 2224 So. Crawford Ave., Chicago, Ill.
John Tufek, Box 161, Lawrence, Pa.
Jelko Ovan, 542 Englewood, Detroit, Mich.
Joe Slach, 1195 E. 85 St., Cleveland, Ohio.
Mary Underly, 1684 So. Racine Ave., Chicago, Ill.

VRHOVNI ZDRAVNIŠKI Dr. F. J. Korn, 6808 St. Clair Ave., Cleveland, Ohio.

ODGOVORNI UREDNIK "PROSVETA": Jelo Zverstak.

POZORI: — Vse Ameriko pošiljatev in stvari, ki se vijejo gl izvrševalnega odbora in jednote, naj se pošilja na naslovi John Verberer, 2687-88 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

Vse pošiljatev bolniške podpore naj se pošilja na Paul Bergerju, tajniku bolniškega odbora v gl. uradu.

Vse pošiljatev glede poslovanja v gl izvrševalnem odboru se naj pošilja na M. Petrovich, predsednika odbora, čigar naslov je zgoraj.

Vsi prihodi na gl. poslovi odbor se naj pošilja na naslovi: Jelo Ambrožič, Box 351, Cressburg, Pa.

Vse pošiljatev, preči uradništvo gladi se naj pošilja na predsednika tiskovnega odbora Vincenca Gollinsa.

Vsi dopisi in drugi spisi, namenjeni, oglasni, naročila in spisi vse, kar je v zvezi s glavnim jednoto, naj se pošilja na naslovi "Prosveta", 2687-88 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

RESNICA

Je, da mnogi ne vedo, kje bi mogli biti naj- cenajo, najhitreje in najugodnejše postreženi tako- giba DENARNIH POSILJATEV, kateri tudi FOTOVANJA v stare domovine, — in

RESNICA

Je, da se vas to deselo pri vsotranske primani in na delavskih nadso rstvom se nakajajo bančni trdnici.

EMIL KISS,

kateri se nad dvajset let pošilja našim ljudem denar v stare domovine in tma vedno najljubše coqa.

PAJITE NA SEDANJE CENE:

K. 1000.....\$ 11.50	K. 10.000.....\$111.00
K. 25.000.....\$375.00	K. 50.000.....\$845.00

POTNIKOM SE PRESKRE VSA URADNA DOVOLJENJA ZA FOTOVANJE BREZPLAČNO!

VSAKO PO TEJ TVRDKI IZVRŠENO DELO JE POPOLNOMA GARANTIRANO!

Za vse potrebna pojasnila obrnite se na:

EMIL KISS, BANKER,

139 Second Ave., cor. 8th St., New York, N. Y.

SPREJEMA HRANILNE VLOGE IN

PLAČA 4% OBRESTITI

Slovenska zemlja.

KAMENIKE ALI SAVINJKE
ALPE NJIH ZGRADBA
IN NJIH LICE.

Spisal Ferdinand Seidl.

(Nadaljevanje.)

Ob njih raztopi nekoliko apnenca. Kasneje krene voda vsakokrat tem laglje in gotoveje po istih črtah in jih vselej nekoliko poglobi. Širno, skalnato površje je potem pokrito z vzporednimi žlebiči bolj ali manj na goro. Tako izloženi žlebiči in take kalunje značijo južne stene Struce, nadalje poleg listastih dolcev na globoko prepolnjenih tleh z gruščem in skalami preplovljene "Pode", ki se prostirajo med Grintavecem. Skuto in Turško goro, in so najbolj divja krajina v vikinah Kamniških Alp. — Pogostoma vidimo ono žlebičje tudi na Dleskoviški planoti, ki je polna kopastih holmov iz belega apnika. Njih široka temena so ali gole, gladke pleše, ali so obrasla s temnozelenim rušjem. Njih bolj ali manj viseča pobočja pa so ugodna pojava žlebičevja. In res so polna vzporednih, dolgih žlebičev, ki teko proti vznožju liki gubice na drobno nagubani obleki, in tvorijo mišno nasprotje širokemu temenu. Kjer so pa zarezniki bolj globoko in se križajo z naglondanimi razpokami apnenca, tam se nam površje ne zdi več prijetno olepšano, nego divje našopirjeno. V južni okolici Kočbekove koče pod Ojstrico se te raznovrstnosti v vseh stopnjah nudijo osem na pogled.

Najbolj izrazite kraške oblike ustvarja preperevanje na jasno-barvenem apnenem, kakoršen je gornjetrijadni klečni apnik Savinjskih Alp. Sicer pa tudi ta ni popolnoma čist, nego ima v sebi kak odstotek glinave in železovega primesi. Ko voda odvede apneno snov, ostane primes na mestu, ker je nerastopna. Ako je zlasti glinik ni čiste, bele barve in je ravna primes obilnejša, tedaj apnoljši. Potem ga zovemo lapor. Ta prepereva hitreje in za seboj popušta tem več rahle, ilovnate snovi.

V večini kamnin je kolikor toliko železa kemijsko spojenega. Žrak in voda neprestano rušita njegove spojine, in skušata postaviti ali skrojiti železov voden ekald, to je železno rjo, ki potem ostane, ker je zelo stanovitna spojina. Zatorej imajo marsikateri kamnine na površju in ob pokotanih rjavo skorjo, ki se bolj in bolj debeli in prodira navznoter. Ob enem odnaša voda rastopljene snovi. Kamenina je čimdalje rahlejša in polagoma povsem razpade, ker jo rušijo ob enem mehanski vplivi preperevanja. Na ta način se mrviijo ne le raznobarveni apnenel, lapor, peščen in skrilaveli, ki bivaajo v Savinjskih Alpah ter njih sosesčini, ampak celo čvrsti, kakor je kito trdi porfir izpremeni prvotno sivozeleno barvo, porjav in naposled je pokrit s skorjo prstene snovi. Sorodni andezit zapada enak usodi.

Še jeden činitelj je, ki podpira preperevanje. Komaj so prve razpoke potegnile na goli skali neznatne črte, že se pripravljajo rastlinstvo, da si pribori njeno površje in jo naseli. Najprvo pošlje nevidne glivice in komaj znatne alge, potem skromne ličaje nanjo. Njih drobne koreninice posežejo v tesne razpoke, razjedajo kamnino ob njih s svojim kislim sokom in polagoma razsiriijo razpoke. Za ličaji se naselijo mahovi in nadaljujejo započeto delo ter ob jednem pripravljajo tla cvetnim rastlinam. Korenine drevca posegajo v razpoke kamnin kakor s klini in njih snov rastljujejo v dosti večji množini ter jo srebajo v se. Ko rastline zamro, začenjajo se njih ostanke kemijsko izpreminjati in se prekrojiijo v razne temnozeleno snovi, ki razjedajo kamnino nadalje. Ti organski proizvodi, primerni razvijanju in kemijsko pretvorjenemu kamenu skupno s njim tvorijo rodovitno prst, ki je podlaga tratam, gozdom in njivam.

Brez preperevanja bi torej ne bilo rastlinste oede, ki diči alpski svet s svojimi oblikami in barvami še bolj kakor izvenalpski. Kajti na kviku stremehih plokvah gorovja so nasprotja med živim zelenjem in kamnenim gorskim gradivom bolj izpostavljeni pogledu, nego na ravnam in v gričevju.

Raznovrstni so činitelji preperevanja. Vsi pa delujejo v tem smislu, da krunijo in odklaskajo kameneno gorako gradivo in pokrijejo površje njegovo z iheri vseh velikosti od drobnega prašnega in peščenega zrna do robatega gramozovega kosa, do pod nogami zveneče kipe in do debelega balvana.

Tekoča voda pa ima nalogo, da odkrušeno snov odvede. Seveda odpeljuje najprej lahki drobir. Ko je vsled tega skalnata podlaga zopet razgaljena, začne na njen iznova delovati perenje in tako se vrši oblikovanje (modelovanje) gorovja neprestano, čeprav le počasi.

Vsaki deževni dan nam nudi priliko, da se pripravimo o delovanju tekoče vode.

Deževne kapljice padajo na žejno zemljo; prve posrkajo suha tla, pozneje pa zaostajajo na površju in se zbirajo v drobnih vodenih žilekah, ter v njih odhite po gorskem pobočju navzdol. Vsak odtok vzame seboj, kolikor more, rahle zemlje, peščenih zrnc in kamenčkov, ki jih je pripravilo perenje. Spotoma se vodotoki združujejo, moč jim raste, odvaliti morejo s seboj več in debelejšega prstnega in kamnenga drobirja. Močnejši nalive ga premaknejo še več in če traja deževje nekaj dni, narastejo hudourniki, privlačijo obilno vodovja iz gorskih jarkov v nižavo in prinese s seboj neverjetne množice grušč in celo težke kamene klade ali balvane. Včasih se premakne ob taki priliki velika, mnogoletna zaloga grušč, ko jo je vodovje prepojilo in opolizilo, pridrvi s hudournikom s gorskega pobočja in v nižavi zasuje trate in polja, opustoši žlebičke naselbine in izpremeni dolinsko dno v puščavo. Ob hudih nalivih se včasih porušijo obsejna goraka pobočja in zdršijo nizdol. Preperevanje pripravlja tak dogodek še dolgo poprej, in nalive je le povod, da se usod sproži.

Kdor je kedaj posestil naše Alpe, je opazil dostikrat že iz daljave bele drce, ki svirajo visoko v pečeh in so potegnjene krepko dol čez gozdovita pobočja do dolinskega dna. Te drce so zaloge neizmernih množin drobnega, debelega in najdebelejšega gruščja. Navzdol se združujejo tako, kakor se potoki zlagajo v skupen odtok in v dolini vidimo res tudi združeno skupno grizo. Zgleda teh razmer nam nudi sklep Logarske doline, sklep doline Bistriške Bele idr. Vse kaže, da kamneni drobir drč in dolinske griže ni stalen, nego se pomika nizdol. Nevešč motrilce strgal in se sam ozira po mili, ki utegne premakniti te ogromne množine kamenenih okruškov. Kdor pa je doživel v območju drč le enkrat navito z nalivom, temu je stvar pojasnjena. Ob naliivu pribužijo po drčah vodotoki, in kjer je bil še pred pol ure suh jarek ali je curkal le skromen potoček, tam drvi sedaj divji hudournik in val s seboj brez odmora s nevzdržno silo neverjetno obilico meli, gramoz in velikih skalnatih klad nizdol. Ko pa voda odteče, oblikiijo v strugi okruški, ki jih ni več zmogla in tvorijo po ronkih bele drce, v dolini pa širne griže. Tu čakajo, da jih prvi nalive zopet premakne.

Med tem ko tekoča voda odpeljuje pripravljeno perelino in jo odnaša ter pri tem razgalja kameneno gorako gradivo, da je na novo izročeno prerenanju, izvršuje še drug posel, in s njim izdeluje eno izmed temeljnih potez gorskega površja. Tekoča voda namreč odgrava svojo strugo, jo globi in širi, in tako izdelava doline in sicer na dvojen način: mehansko in kemijsko. Vse dele tekoče vode nazivljajo strokovnjaki s tujo besedo: erozija; po nahi bi rekli: izpiranje.

Ko odteka voda ob dežju po viselih tleh v drobnih vodotokih, izgrebe ali izdelbe si vsaki izmed njih plitev žlebiček. Proti vznožju pobočja se žlebiči združujejo kakor veje proti deblu. Ob vsakem dežju se nekoliko poglobijo in razširijo. Pri tem poslu služijo tekoči vodi za orodje kosel in ko si kamnena, ki jih je odpelnila s drugo perelino vred in vzela s seboj. Ta drobir struži, globi in širi strugo, ko ga voda valj preko nje s silo, ki je tem večja, čim bolj struga vis in čim več voda deluje v njej. Ume se, da voda uspešneje dolbe v mehkem psaku, v glini, v skrilaven in peščen, nego v trdem apnenem, porfirju in andezitu. (Nadaljevanje.)

Perzija.

Kraljestvo Perzija se nahaja v zapadnem delu Azije in meji na severu na Kaspijsko morje in na Rusijo — Transkavkazijo in Transkaspiski teritoriji, na vzhodu na Afganistan in Beludžistan, na jugu na Arabsko morje in Perzijski zaliv in na zapadu na Turčijo. Že več let pred Kristusom so Perzijski satrapiji gospodovali nad velikim teritorijem od Sredozemskega morja do reke Indus in med gorovjem Kavkas in Jaksardes do Perzijskega zaliva in Arabskega morja. V 17 in 18 stoletju pred Kr. sta satrapi Abbas in Nadir bila prisiljena od nekaterih divjih narodov se umakniti proti vzhodu in prepustiti nekaj ozemlja na severu. Perzija, kot je sedaj, ne obsega več onega ozemlja, kot ga je v stonem veku.

Zapadne meje. Kot najboljša točka v določiti zapadne in severne meje je gotovo gora Ararat. Od te gore v ravni črti, dolgi kakih 20 milj, gre meja proti jugozapadu do reke Aras, in od reke Aras med Perzijo in turško Malo Azijo, teče ravno tako tudi v skoro ravni črti dolgi okrog 700 milj, do izliva reke Sat-el-Arab v Perzijski zaliv. V določiti te zapadne meje med Perzijo in Turčijo so se vršile pogajanja dolgo časa in je takorekoč še sedaj negotovo, kje je prava meja. Prepričani smo, da je prišel že l. 1843, ki pa takorekoč še danes ni poravnat. Evropske države so že večkrat poskušale posredovati, imenovane so bile že tozadevne komisije, toda njih prizadevanje je bilo do sedaj še vedno brez uspeha. Turčija ni hotela pristati na predlagano mejo in ravno tako tudi ne Perzija. Kajti v vseh slučajih bi morale obe državi izgubiti nekaj ozemlja v korist Rusije. Slednje je bilo predlagano, da Turčija odda Perzijo za izgubo nekaj teritorije na severu, katerega je dobila Rusija. Temu se je zopet uprla Turčija in l. 1907 so turške čete zasedle nekaj ozemlja in sicer sporni teritorij in poleg tega še nekaj teritorije, ki je bilo popolnoma perzijsko. Tako se danes ni določena prava meja med Perzijo in Turčijo, akoravno sta takorekoč že obe državi na robu razpada.

Severna meja. Od gore Ararat proti severovzhodu dela mejo reka Aras, ki se izliva v reko Kura v ruski Transkavkaziji. Kakih 35 milj pred izlivom reke Aras se obrne meja proti jugovzhodu do mesta Ruskanar. Od tega mesta pa do zaliva Hasa Kul dela severno mejo Kaspijsko morje. Od zaliva Hasa Kul teče sever na mejo skoro v ravni črti do prelaza Araks, pri katerem se obrne meja proti jugovzhodu in teče po gorovju Chanaar Mestsched do trdnjave Saraks, ki je ob reki latega imena. — Dolžina cele meje v ravni črti meri okrog 930 milj.

Vzhodne meje. — Vzhodna meja teče skoro v ravni črti od trdnjave Seraks proti jugu do zaliva reke Dašt.

Južna meja. — Južno mejo od zaliva reke Dašt pa do izliva reke Sat el Arab pa dela Arabsko morje in Perzijski zaliv. Otoki ob obrežju spadajo k Perziji in sicer: Hormuz, Larak, Kikm, Hangam, Furu, Kaks, Hindarab, Sajk-Suaib, Jebrin, Kharak, Kharaku.

Fizični opis. — Perzija v sedanjih velikosti se razprostira v zapadnem delu Iranске visoke planote med rekama Indus in Tigris, katere cela površina znaša okrog en milijon čtirajskih milj. Povprečna njena visokost nad morsko gladino znaša okrog 6000 čevljev. Ta visoka planota se razteza še črez perzijsko politično mejo v Kavkaško gorovje. Na ti visoki planoti se vzdigujejo gorski grebeni, ki se vlečejo od jugovzhoda proti severozapadu, razven gorskega grebena med Teheranom in Bužardom in v Beludžistanu. Nižine so ob obrežju Kaspijskega morja in Perzijskega zaliva, kjer je tudi vegetacija zelo bujna. V Perziji ni nikakih posebnih imen za gorovja in reke, kakor tudi ne za doline. Iste imenujejo po pokrajinskih imenih. (Dolje.)

POTOP.

Zgodovinski roman.

Spisal H. Stanković. Poslovni Podsvet.

(Nadaljevanje.)

"Bazglasli so me izdajam v vsej poljaki ljudovladi, ker me smatrajo privržencem hetmanov in celo švedskim. Ko bi sveti kralj čul, kdo da sem, ne mogel bi mi zaupati ter bi celo zavrgel moje čtivo, ki je, kakor Bog-vidi, iskrena in odkritosrečna. Čuj torej in preudari!"

"Čujem, vaša milost."

"Jaz nisem Kmitie, marveč Babinč — razumeš? Niha ne sme vedeti mojega imena. Glejte, da bodete znali molčati, da tega nihče ne zine. Ako te kdo vpraša, odkod sem, pravi, da si se pridružil na poti in da tega ne veš; kdor bi pa le ne mogel ukrotiti svoje radovednosti, njemu pa reci, naj vpraša mene samega."

"Razumem, vaša milost."

"Zapovej tako tudi sinovoma in družini. Ako bi tudi drli pasove z njih, moje ime je Babinč. Zlastno glavo mi boste odgovorni za to!"

"Čujem, in takoj grem to povedati sinovoma, kajti njima je treba vse s lopoto ubiti v glavo. Takšno veselje mi delata. Evo kajf... Ali dovolite, vaša milost izreči še eno besedo?"

"Povej pogumno."

"Zdi se mi, da bo bolje, če ne povemo ni vojakom, niti služabnikom, kam pojdemo."

"Da, tako naj bo!"

"Jaz jim poročam samo, da z nami ne potuje Kmitie, marveč Babinč. Drugi pa bi vam svetoval, da skrijete na tej dolgi poti svoj stan?"

"Kako? Čemu?"

"Radi tega, ker dajejo Švedje odličnejšim ljudem posrepla pisma; kdor takšnega nima, njega odpeljejo k poveljniku."

"Jaz imam pismo k švedskim načelnikom!"

V obeh starih je bilo opaziti začudenje. Pomislili nekoliko in reče:

"Vaša milost, dovolite, da izustim še svoje misli."

"Če dobro svetujete, le povej, ker vidim, da si premeten človek."

"Ako imate pisma, je še bolje, ker jih lahko pokazate, kadar treba. Ako pa imate kako tajno pismo, pa je bolje, da jih niti ne pokažete. Ne vem sicer, ali se glase na ime Babinča ali Kmitie; toda če jih pokažemo, ostane za nami sled, po katerem nas lahko kmalu iščejo."

"Prav imate," zakliče Kmitie. "Bolje bo, da ohranimo ta pisma za drugi čas, ako bo samo moglo prodreti skozi brez njih."

"Mogoče bo, vaša milost, toda le v kmečki občini, katerih imam nekaj na razpolago, kakor tudi nekoliko kučen in sivih košuhov, uprav takšnih, kakršne nosi plemstvo nižje vrste. Ako vzamemo četo konj, lahko gremo z njimi kakor na smička, in sicer zmerom dalje in dalje, da dospemo do Loviču in Varšavi. Jaz dobro poznam pota, ker sem imel v mirnih časih še večkrat podobnih opravkov. Kakor nalašč bo sedaj semenj v Soboti, na katerem se shajajo ljudje iz daljnih krajev. V Soboti živimo še za druga mesta, kjer se bo vršil semenj; čimbolj so oddaljena, tembolje za nas!"

Švedje ne obračajo toliko pozornosti na kmete, ker teh hodi na sejne zelo mraviljše. Ako nas jame ispravevati kak poveljnik, pomoremo si iz zadrege z izgovorom, manjše oddelke pa kar raznesmo s kopiti, ako to dovoli Bog in sveta Mati božja."

"Če nam pa vzamejo konje, kajti ob času vojne je to kaj navadnega?"

"Ali jih kupijo, ali pa zaplenijo. Če jih kupijo, lahko rečemo, da gremo konje kupovat v Soboto. Če jih zaplenijo, začnemo kričati ter se gremo pritožiti v Varšavo ali Krakovo."

"Zvit človek si," reče Kmitie; "že vidim, da mi boš potreben. Ko bi Švedje tudi vzeli konje, našel se bo človek, ki jih tudi plača."

"Jaz sem bil že itak namenjen odrediti s konji v Elek in potem v Prusijo, torej me zelo veseli, da so se okoliščine tako zasukale, a to tem več, ker pojdemo po isti poti. Za Elkom prestopimo mejo ter krenemo na Ostrolenko in odtod po pustini na Pultsak ter naposled v Varšavo."

"Ali je daleč ona Sobota?"

"Ni daleč od Petka, vaša milost."

"Ti se šališ, Kmitie?"

"Čemu?" odvrne starec, in prekriza roke na prsih. "Samo mesta imajo tam tako čudna imena. Nahajajo pa se za Lovičem, toda še precej daleč."

"Ali je velik semenj v oni Soboti?"

"Manjši je kakor v Loviču, toda tja priženejo konje celo in Prusije. V tem letu ne bo semenj slabši od lankega, ker je ondi še vse mirno. Povsod gospodarijo Švedje ter imajo posadke nastanjene po mestih. Ko bi se tudi hotel kdo ganiti, se ne more."

"Dobro, jaz sprejemem tvoj nasvet... Pojdemo s četo konj, katere ti naprej plačam, da ne boš imel škoda."

"Hvala vam."

"Pripravi le košuhe, kueme in sablje, ker takoj odidemo. Ne zabi pa povedati sinovoma in družini, kdo da sem, kako se zovem, da gremo na konjaki semenj in da ste vi moji pomočniki. Pojdite... Sicer pa postoj, počakajte..." dostavi, ko se starec napoti k vratom. "Od te minute naprej me nihče ne sme imenovati polkovnika, niti vaša milost, marveč samo: gospod Babinč."

Kmitie odide in uro pozneje so se sedeli vsi na konjih, pripravljeni odrediti na dolgo pot.

Kmitie je imel na sebi sivkast jopit ter kuemo enake barve, s volno na vrh. Obvezal si je glavo, kakor po kakem dvoboju, ter se našel tako, da ga je bilo težko spoznati. Bil je povsem enak plemstvu, ki obiskuje sejmišča. Okrog njega so stali ljudje v enaki opravi, oboroženi s navadnimi sabljami in dolgimi biči, s katerimi so gonili konje, ter vrvali, da so vezali begunce.

Vojaki so rili začudeno svojega polkovnika in si pripovedovali potohoma o njem razne nametne. Čudno se jim je zdelo, da ima še drugo ime in da mu ne smejo praviti več vaša milost. Najbolj jim mugal z rameni in brkami stari Soroka, ter potohoma mrmrljal Belousu:

"Naj me tudi ubije, jaz mu bom vendar skozoval spoštovanje kakor prej."

"Ako je pa tako ukazal, pa ne ostane nič drugega nego ubogati!"... odvrne Belous. Vsekaj pa je ta oprava zelo spremenila polkovnika."

Vojaki niso vedeli, da se je izpremenila v spodu Andreju tudi duša isto tako, kakor njegova zunanjost.

"Naprej!" zapove nakrat Babinč.

Jezdeci so pošli z biči ter obkolili črni konj, katere so zagnali blizu skupaj in odrinili.

IV.

Potovali so ob meji med vojvodstvom trockim in Prusijo; in hodili skozi obširne gozdove po posekah, znanih samo Kimičem, dokler niso dospeli do Lenga, ali, kakor ga je imenoval Kimič, do Elka, kjer so nabrali novice o javnih zadevah in ondodnega plemstva, ki je zbežalo z ženami, otroci in živino pred Švedi pod obrambo obmejne grofa.

Leng je bil povsem podoben taboru in lahki si je bilo misliti, da se vrši v njem kako zborovanje. Plemstvo je pilo po kremah prusko pivo, pomenkvalo se in vsak hip je dospel kdo, ki je prinesel novice. Po nikomur ni vpraševal, nastavljal je le pozorno svoja ušesa, in na ta način je zvedel gospod Babinč, da so stopila kraljeva Prusija njena premožna mesta odločno na stran Jana Kazimira ter sklenila z mejnimi grofom pogodbo, da se skupno branijo proti vsakemu sovražniku. Govorilo se je pa tudi, da niso hotela navzile doporu znamenitejša mesta sprejeti grofovske posadke, ker so se bala, da bi se zviti veljak zdržali z njimi in jih podvrgel z oboroženo roko svoji oblasti, ali pa se zdržali v kritičnem trenutku s Švedi, kajti za izdajstvo je bil sposoben že od rojstva.

Plemstvo ni odobravalo te nezaupljivosti meščanstva, toda gospod Andrej, ki je dobro poznal razmerje med Hadzivilji in mejnim grofom, ne samo vgriznil v jezik, da ni izbleknil vsega, kar mu je bilo znano. Zadrževala ga je pred tem misel, da bi bilo v Prusiji nevarno govoriti glasno proti mejnemu grofu, drugi pa, da ni kazalo za starnemu plemstvu, ki je prignat konje na semo, vnetkavati se v zvite politične spletke, nad katerimi so si lomili še najzurnejši politiki zama glave.

Prodali so torej par konj, kupili nekoliko vseh, in potovali dalje ob pruski meji po česti, ki drži iz Lenga v Ščučin. To mesto je bilo že v vojskovodstva mazovskega. V Ščučin sam pa Andrej ni hotel iti, a to radi tega, ker je zvedel, da je eden polk raveznikov pod poveljstvom Volodjevega.

Bržkone je moral Volodijevski iti po ravni poti, po kateri je šel sedaj Kmitie, ter se je stanil v Ščučin radi tega, ker tu ni bilo tade mesta za hrano kakor na ugrabljenem Podlesju.

Kmitie ni hotel sedaj srečati Volodijevskega, ker si je mislil, da bi ga z besedami ne mogel pritičati, da se je vrnil z dosezanje krive poti, drugih dokazov ni imel kakor besede. Radi tega je za kakih dve milj pred Ščučinom ukazal kmetu proti Vasoši na zapad. Pismo Volodijevskega je sklenil odpisati pri prvi priložnosti.

Ni še dospel v Vasošo, ko je ustavil v kmetu ob česti. Tu je hotel udobno prenočiti, ker v kmetu ni bilo razun krmarja Prusaka nikakih stvari.

Toda komaj sedajo Kmitie, trije Kimiči in Soroka k večerji, začujejo znanj ropot kočije in topotanje konj.

Ker ni še solnce zašlo, odide Kmitie in kričal pogledat, kdo je prišel, ker je bil radoveden, če nemara kakšna švedska prednja straža. Toda to švedov je zagledal kočijo, za njo pa dva vseh in nekoliko oboroženih ljudi okrog nju.

Na prvi pogled je bilo videti, da prihaja veljak. V kočijo so bili vpreženi štirje konji, bro rejani in debelih kosti. Na kozlu je sedel velnik in poleg njega po ograki legi opravljen duk. V kočiji pa je sedel gospod, podprt z rokami ob bok, v volčjem brezrokavnem košuhu, zapeti s pozlačenimi gumbi.

Zadaj sta drdrala dva dobro oborožena zova in ob vsakem so jezili štirje služabniki, do roženi s sabljami in samokresi.

Gospod je bil še mlad človek, komaj nekoliko čez dvajset let. Polno njegovo lice je bilo rdečo, videti je bilo na njem, da si rad privoščil kaj sladnega.

Ko so obstali konji, je skočil hajduk s konja ter pomagal gospodu iz kočije. Ko je zagledal Kmitie na hodniku, je mahnil s roko ter zaklical:

"Ej, prijatelj, pojdi no bliže!"

Mesto da bi se mu Kmitie približal, je skočil nazaj v krmo, ker ga je nakrat pograbila jeza. Ni še bil vajen dvorjaniti veljakom, niti na ta, da bi mu kdo mugal z roko.

Stopil je v krmo, sedel za mizo ter jel slastno jesti. Tajec je šel temo za njim.

V sobani je vladal mrak in samo v kamini tlel ogenj. Radi tega je jel tuče mežikati s očmi.

"A čemu ne pride nihče nasproti, ko prihajam?" vpraša tuje. "Krmar je odšel v čimnato," odvrne Kmitie, "mi pa smo popotniki kakor vi."

"Hvala za pojasnilo. A kdo pa ste?"

"Plemič sem, ki žene konje na semenj."

"Ali so spremiljevalci tudi plemiči?"

"Tudi, samo ubojnejši."

"Torej poklon, poklon vam, gospodje. Kaj ste namenjeni?"

"Iz semenja na semenj, da se iznebimo konj."

"Če bodete tu prenočevali, pregledam vaše konje. Mogoče kupim jaz katerega. A medtem pa dovolite, gospodje, da sedem k mizi."

Tajec je sicer vprašal, če mu dovoli priti k mizi, toda s takim glasom, ki je razodiral, kako gotov mora biti, da mu tega ne odreko. Niti konjaki kupec mu postrežljivo odvrne.